

ADVIES
VAN 22 OKTOBER 2025
OVER DE CONCEPTNOTA BRV

INHOUD

I.	SITUERING	1
II.	ALGEMENE BEOORDELING	2
III.	PROCESVERLOOP.....	2
IV.	NARRATIEF, DRAAGVLAK EN COMMUNICATIE	4
V.	GLOBALE EN GEÏNTEGREERDE AANPAK	4
VI.	GOVERNANCE.....	5
VII.	INHOUDELIJKE BEMERKINGEN	7
VII.I.	MAATSCHAPPELIJK-RUIMTELIJKE UITDAGINGEN	7
VII.II.	TRANSFORMATIEOPGAVES.....	8
VII.III.	RUIMTELIJK KOMPAS	11
VII.IV.	BELEIDSKADERS.....	13

I. SITUERING

1. SARO ontving op 18 juli 2025 een adviesvraag van het departement Omgeving (afdeling Beleidsontwikkeling en Juridische Ondersteuning) over de conceptnota van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (hierna: de conceptnota BRV).

Het departement Omgeving gaf op 19 september 2025 voor alle strategische adviesraden die om advies werden gevraagd, een toelichting over de conceptnota BRV.

2. Het Vlaamse Regeerakkoord 2024-2029 stelt: *‘We stellen het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen vast. Een plan op hoofdlijnen dat de belangrijkste principes bevat waar we de bouwshift en het ruimtelijk beleid op willen enten.’*
3. Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (hierna: RSV) vormt sinds 1997 het kader voor het Vlaams ruimtelijk beleid. Het BRV zal het RSV in zijn geheel vervangen. Het BRV moet het toekomstig ruimtelijk beleid richting geven en garanderen dat de diverse ruimtelijke uitdagingen in een samenhangend geheel worden uitgewerkt.
4. Sinds 2010 werkt de Vlaamse overheid aan een traject richting het BRV.¹ Na de goedkeuring van de Strategische Visie van het BRV in 2018 tot aan de voorliggende conceptnota zijn er geen formele processtappen meer gezet richting een volwaardig BRV. De conceptnota BRV vormt de eerste formele procedurestap, conform de procedureregeling tot vaststelling van een BRV uit de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening en het Besluit van de Vlaamse Regering van 30 maart 2018 tot bepaling van nadere regels voor de opmaak, de vaststelling en de herziening van ruimtelijke beleidsplannen, en beoogt de dialoog over het toekomstig ruimtelijk beleid aan te vatten.

Na deze stap volgen het voorontwerp en ontwerp BRV – dat zal bestaan uit een strategische visie en beleidskaders – en uiteindelijk de definitieve vaststelling van het BRV.

5. Tijdens de toelichting door het departement Omgeving over de conceptnota BRV op 19 september 2025 werden de strategische adviesraden gevraagd om eventuele sleutelkwesties aan te reiken. Het betreft belangrijke operationele vraagstukken waarop het BRV een duidelijk antwoord moet bieden.

De raad benadrukt zijn bereidheid om in het verdere procesverloop actief mee te denken en bij te dragen aan de totstandkoming van een volwaardig BRV. SARO zal in dat kader in dialoog gaan met het departement Omgeving, onder andere over relevante sleutelkwesties die zich aandienen.

¹ De Vlaamse Regering heeft op 4 mei 2012 het Groenboek BRV goedgekeurd en op 30 november 2016 het Witboek BRV. Op 20 juli 2018 keurde de Vlaamse Regering de Strategische Visie van het BRV goed.

II. ALGEMENE BEOORDELING

6. SARO formuleert volgende strategische bemerkingen bij de conceptnota BRV:

- a. SARO vindt het een goede zaak dat de formele procedure om tot een volwaardig BRV te komen, eindelijk is opgestart. Er wordt ondertussen al meer dan 10 jaar gewerkt aan een nieuw plan voor een betere ruimtelijke ordening in Vlaanderen, het eerste Groenboek voor het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen dateert al van 2012. Het is ook noodzakelijk dat het BRV op korte termijn wordt doorgevoerd. Het BRV is immers van groot strategisch belang voor Vlaanderen, zowel in ecologisch als economisch opzicht. Zonder een volwaardig BRV zullen verschillende maatschappelijke doelstellingen (bv. inzake openbaar vervoer, lokale voorzieningen, klimaatadaptatie,...) dode letter blijven.
- b. De raad wijst op het moeizame verloop van het proces tot opmaak van het BRV in de afgelopen jaren. SARO vindt het positief dat met de conceptnota BRV een doorstart wordt genomen en verwacht dat het BRV nu effectief wordt doorgezet. De raad vraagt om een duidelijke timing voor de verdere processtappen en de voortgang hiervan goed te bewaken. Het is positief dat er verder wordt gebouwd op de bestaande visievorming. Daarbij is het essentieel dat voldoende rekening gehouden wordt met de opgedane ervaringen (zie deel III).
- c. De raad wijst erop dat de dialoog omtrent het BRV ten volle moet gevoerd worden. SARO betreurt dat in dit vroege stadium geen bijkomende inspanningen worden geleverd om het brede publiek actief te informeren en te betrekken bij de procesopmaak van het BRV. De raad acht het wenselijk om in te zetten op de ontwikkeling van een overtuigend en publiek toegankelijk narratief voor het BRV (zie deel IV).
- d. De raad benadrukt het belang van een globale en geïntegreerde aanpak van het ruimtelijk beleid teneinde het diverse sectorale beleid ruimtelijk te integreren. Een consequente horizontale blik tijdens de opmaak van het BRV is daarbij essentieel (zie deel V).
- e. De raad wijst op het belang van een robuuste governancestructuur om de diverse ruimtelijke uitdagingen en beleidsaspecten van het BRV in samenhang aan te pakken en zo de effectiviteit van het plan te waarborgen. De raad stelt vast dat een dergelijke governancestructuur in de conceptnota nog onvoldoende is uitgewerkt (zie deel VI).
- f. De raad formuleert in deel VII een aantal inhoudelijke bemerkingen bij de conceptnota, namelijk met betrekking tot de maatschappelijk-ruimtelijke uitdagingen (zie deel VII.I), de transformatieopgaves (zie deel VII.II), het ruimtelijk kompas (zie deel VII.III) en de beleidkaders (zie deel VII.IV).

III. PROCESVERLOOP

7. Doorstart BRV. De raad betreurt dat het proces tot opmaak van het BRV een bijzonder moeizaam verloop kent. Zo gaat de goedkeuring van een startnota voor het BRV al terug tot 2011. In 2012 en 2017 bracht SARO, al dan niet samen met andere strategische adviesraden, adviezen uit over respectievelijk het Groenboek en het Witboek BRV.²

In de legislatuur 2014-2019 werd de overgang van structuurplanning naar beleidsplanning

² <https://www.sarovlaanderen.be/advies-groenboek-beleidsplan-ruimte-vlaanderen>;
<https://www.sarovlaanderen.be/advies-werkttekst-witboek-beleidsplan-ruimte-vlaanderen>;
<https://www.sarovlaanderen.be/advies-witboek-beleidsplan-ruimte-vlaanderen>

decretaal verankerd³ en op 20 juli 2018 keurde de Vlaamse Regering de Strategische visie van het BRV⁴ goed. Sindsdien zijn er echter geen formele stappen meer gezet richting een volwaardig BRV.

De voorbije jaren heeft SARO meermaals aangedrongen op de dringende opmaak van een volwaardig BRV.⁵ De raad vindt het dan ook positief dat met de conceptnota BRV nu een doorstart wordt genomen en verwacht dat het BRV effectief wordt doorgezet. Daarbij moet goed geanticipeerd worden op mogelijke knelpunten, zodat het BRV-proces zo spoedig mogelijk en binnen deze legislatuur succesvol kan afgerond worden. De raad vindt het belangrijk dat de ‘lessons learned’ uit het proces daarbij worden meegenomen om te voorkomen dat het proces opnieuw stilvalt.

8. Timing. De conceptnota legt nog geen concreet tijdspad vast voor de vervolgstappen, zoals het voorontwerp- en ontwerp-BRV, en de definitieve vaststelling ervan. Uit de toelichting van 19 september 2025 door het departement Omgeving blijkt dat gestreefd wordt naar een afronding van de ontwerpfase tegen eind 2026.

De raad vraagt om een duidelijke timing voor de verdere processtappen en de voortgang hiervan goed te bewaken.

9. Geen onbeschreven blad. De raad benadrukt dat er sinds de start van het BRV-proces in 2011 veel strategisch denkwerk is verricht. Hoewel de conceptnota een eerste formele procedurestap is, is deze niet de eerste aanzet tot visievorming binnen dit traject.

De Nota aan de Vlaamse Regering (pag. 4) vermeldt hierover: ‘De 7 jaar ervaring die werd opgebouwd met de doorwerking van “de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen” (VR 20 juli 2018) biedt een grote opportuniteit om het BRV bij te stellen en doelgerichter te maken. De periode is lang genoeg om ervaringen van op het terrein en de lokale beleidspraktijk mee te nemen. Daarnaast moet het BRV sterker inspelen op een aantal uitdagingen die zich intussen sterker hebben afgetekend (vaak vanuit Europa).’

Het is positief dat verder wordt gebouwd op de bestaande visievorming. Hierbij is het essentieel voldoende rekening te houden met de ervaringen opgedaan rond de doorwerking van de huidige strategische visie (2018) in de lokale beleidspraktijk en de bijhorende uitdagingen.

Daarnaast moeten ook de ervaringen en inzichten vanuit aanverwante (regelgevings)trajecten in het verdere proces meegenomen worden. De raad wijst in dat verband specifiek op de conclusies en aanbevelingen van het eindrapport van de Taskforce Bouwshift. De raad vraagt ook aandacht voor de bevindingen van de Taskforce Wonen en de Gemengde Expertiencommissie Vergunningen, voor zover zij een strategische rol spelen binnen het BRV.

10. Grond- en pandenbeleidsplan als voorwaarde voor opmaak BRV. De raad verwijst naar zijn advies over de beleidsnota Omgeving 2024-2029 (punt 11). Daarin vraagt de raad te verduidelijken of er een wijziging van het decreet grond- en pandenbeleid in voorbereiding is, die het mogelijk maakt om het BRV voorlopig vast te stellen zonder eerst over een Vlaams Grond- en pandenbeleidsplan te beschikken. Het decreet van 27 maart 2009 betreffende het grond- en pandenbeleid bepaalt namelijk: *‘De Vlaamse Regering stelt het Grond- en pandenbeleidsplan Vlaanderen vast uiterlijk op het ogenblik van de voorlopige vaststelling van de algehele herziening van het Ruimtelijk*

³ <https://www.sarovlaanderen.be/advies-codextrein>;

⁴ <https://www.vlaanderen.be/publicaties/beleidsplan-ruimte-vlaanderen-strategische-visie>

⁵ Niet limitatief: <https://www.sarovlaanderen.be/advies-beleidsnota-omgeving-2014-2019>;

<https://www.sarovlaanderen.be/advies-decreet-bestemmingsneutraliteit>; <https://www.sarovlaanderen.be/briefadvies-vaststelling-hoofdwegennet-en-dragende-netwerk-en-waterwegennetwerk>; <https://sarovlaanderen.be/advies-beleidsnota-omgeving-2024-2029>

IV. NARRATIEF, DRAAGVLAK EN COMMUNICATIE

11. Brede dialoog. De conceptnota (pag. 3) stelt: *‘Het [de conceptnota] is een dialoognota waarmee we de aftrap geven van het proces. Het is een uitnodiging tot debat en overleg waarop iedereen kan reageren met opmerkingen en suggesties. Het maatschappelijk debat moet dan leiden tot een (voor)ontwerp en uiteindelijk vastgesteld BRV.’*

De raad merkt op dat de publieke consultatie over de conceptnota zich beperkt tot een terinzagelegging, zonder bijkomende inhoudelijke duiding of communicatie op maat van de burger. SARO betreurt dat in dit vroege stadium geen bijkomende inspanningen worden geleverd om het brede publiek actief te informeren en te betrekken bij de procesopmaak van het BRV.

De raad benadrukt dat de dialoog omtrent het BRV ten volle moet gevoerd worden. De ruimtelijk-maatschappelijke opgaves die aan de basis van het beleidsplan liggen, zijn immers gedeelde uitdagingen die iedereen in Vlaanderen aanbelangen en die enkel gezamenlijk aangepakt kunnen worden. Publieke betrokkenheid en draagvlakcreatie zijn volgens de raad dan ook essentieel om te komen tot een algemeen gedragen, werkbaar en succesvol (ontwerp van) BRV.

De raad dringt erop aan om bij de uitwerking van de volgende processtappen hier volop op in te zetten. SARO is van mening dat hierbij mogelijk ook een rol is weggelegd voor de gecoro’s en procoro’s, die als intermediaire structuren kunnen bijdragen aan het creëren van draagvlak op lokaal niveau.

12. Overtuigend en toegankelijk narratief. Om het belang van het BRV breed uit te dragen, is volgens de raad een overtuigend narratief onmisbaar. Een positieve en toegankelijke verhaallijn moet het toekomstig ruimtelijk beleid inzichtelijk maken over de diverse uitdagingen en doelstellingen heen, en duidelijk aangeven welk Vlaanderen ruimtelijk nagestreefd wordt.

De raad mist nog een dergelijk overkoepelend narratief. De conceptnota biedt voornamelijk een overzicht van de uit te werken hoofdlijnen van het ruimtelijk beleid en oogt in dat opzicht eerder als een intern beleidsdocument. Ook qua vormgeving lijkt de tekst niet gericht op het overtuigen van een breder publiek. Het algemeen aanvoelen is dat deze nieuwe stap in de uitwerking van het BRV weinig wervend en enthousiasmerend is verwoord.⁷

De raad acht het wenselijk om in te zetten op de vertaalslag naar een overtuigend en publiek toegankelijk narratief voor het BRV. Dit narratief moet zowel in de op te stellen beleidsdocumenten als in de gerichte communicatie duidelijk vorm krijgen, en bovendien een aandachtspunt blijven doorheen het ganse proces.

V. GLOBALE EN GEÏNTEGREERDE AANPAK

13. Globale en geïntegreerde aanpak. De raad benadrukt het belang van een globale en geïntegreerde aanpak van het ruimtelijk beleid. In hun gezamenlijk advies over het Groenboek stelden de strategische adviesraden al: *‘De kernboodschap is dat ruimtelijke ordening in eerste instantie gericht moet zijn op het afwegen en ruimtelijk toewijzen van de diverse sectorbehoeften. De ruimtelijke ordening waarbij de diverse maatschappelijke activiteiten gelijktijdig tegenover elkaar*

⁶ De Memorie van Toelichting bij het decreet verduidelijkt dat onder een ‘algehele herziening’ van het RSV wordt begrepen: ‘een fundamentele herziening of een volledig nieuw plan’. VI. Parl., 2008-2009, stuk 2012, blz. 43, voetnoot 47.

⁷ De raad merkt op dat dit contrasteert met het ‘Groenboek’ uit 2012, dat opgevat was als een laagdrempelig en toegankelijk startpunt voor het debat over het BRV (zie SARO-advies Groenboek).

worden afgewogen, behoudt een integrerende en coördinerende rol ten opzichte van de diverse sectorale aanspraken op de ruimte. Essentieel in dergelijk model van coördinatie, afweging en integratie is volgens de beleidsnota dat de vele sectorale aanspraken op een gestructureerde en gelijkwaardige manier tot stand komen en dat ze een ruimtelijke vertaling zijn van de maatschappelijke doelstellingen die gelden voor het betrokken maatschappelijk veld.⁸

Ook in het advies over de beleidsnota Omgeving 2024-2029 onderschreef de raad dat het BRV moet toelaten om het diverse sectorale beleid ruimtelijk te integreren. De raad benadrukt dat een consequente horizontale blik tijdens de opmaak van het BRV hiertoe essentieel is.

Dit begint met het erkennen en expliciet benoemen van de diverse, vaak conflicterende ruimtevragen in Vlaanderen (zie verder deel VII.I). Een fundamentele voorwaarde is daarnaast de uitbouw van een robuuste governancestructuur die niet alleen de samenhang tussen deze ruimtevragen bewaakt, maar ook onderlinge afstemming garandeert (zie verder deel VI). Daarnaast is een beleid noodzakelijk dat keuzes durft te maken (zie verder deel VII.II). Om die keuzes goed te onderbouwen en te beoordelen is tot slot een krachtig geïntegreerd toetsingskader voor het ruimtelijk handelen onmisbaar (zie verder deel VII.III).

VI. GOVERNANCE

14. Algemeen. De raad benadrukt het belang van een robuuste governancestructuur om de verschillende ruimtelijke uitdagingen en beleidsaspecten van het BRV in samenhang aan te pakken en zo de effectiviteit van het BRV te waarborgen. Een dergelijke governancestructuur moet duidelijkheid scheppen over de rollen, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van alle betrokken actoren, evenals over de wijze van samenwerking, afstemming en overleg.

Hoewel de conceptnota (pag. 17) het belang van samenwerking over sectoren, bestuursniveaus, maatschappelijke actoren en burgers heen erkent om de omgevingsuitdagingen aan te pakken, blijft de governancestructuur die deze samenwerking moet faciliteren, onvoldoende uitgewerkt.⁹

De raad gaat hieronder dieper in op een aantal deelaspecten van deze governancestructuur.

15. Afstemming en taakverdeling tussen bestuursniveaus. De raad onderstreept de noodzaak van een duidelijke taakverdeling en afstemming tussen de verschillende bestuursniveaus in Vlaanderen.

De raad stelt vast dat de conceptnota onvoldoende verduidelijkt welke taken Vlaanderen zelf zal opnemen, en welke verantwoordelijkheden ze toevertrouwt aan andere bestuursniveaus. De conceptnota (pag. 17) voorziet dat de rol van Vlaanderen en de verwachtingen ten aanzien van de andere bestuursniveaus pas uitwerking zullen vinden in de ontwerp-beleidskaders. De raad dringt echter aan om de rol van Vlaanderen nu al helder vast te leggen op strategisch niveau.

Daarnaast wees de raad in zijn advies over de beleidsnota Omgeving 2019-2024 al op het zeer complexe samenspel tussen de ruimtelijke beleidsplannen (en ruimtelijke structuurplannen) op de drie bevoegdheidsniveaus, en op de verhoogde complexiteit doordat ook de hiërarchie van de ruimtelijke beleidsplanning werd losgelaten. SARO herhaalt dat afstemming tussen de ruimtelijke beleidsplannen op de verschillende bevoegdheidsniveaus cruciaal is.

⁸ <https://sarovlaanderen.be/advies-groenboek-beleidsplan-ruimte-vlaanderen>

⁹ Conceptnota, pag 17: 'Om de ruimte te transformeren, werken we best intensief samen met andere bestuursniveaus (provincies, gemeenten, intergewestelijk en federaal), maatschappelijke actoren en burgers. Iedereen werkt vanuit zijn eigen bevoegdheden, kansen en uitdagingen maar heeft daarbij de facto impact op andere bestuursniveaus, grondgebieden, ... Bovendien overstijgen omgevingsdoelstellingen bijna altijd de bestuurlijke grenzen waardoor afstemming en samenwerking noodzakelijk is.'

Als interbestuurlijk samenwerkingsmodel schuift de conceptnota (pag. 17) regiowerking naar voren. De conceptnota verwijst daarbij naar het model van de Vervoersregioraden, maar biedt verder weinig concrete informatie over de invulling en de efficiënte werking ervan. Zo stelt de conceptnota enkel (pag. 17): *‘We faciliteren hiertoe de regiowerking waarbij minstens de drie bestuursniveaus, elk vanuit hun eigen bevoegdheid, in overleg gaan en samenwerken. In de beleidskaders zullen – naast Vlaamse uitdagingen – ook regionale en provinciale uitdagingen geformuleerd worden. Deze kunnen een basis zijn voor een dialoog binnen een regiowerking (cf. Vervoersregioraden) om deze op maat van deze regio aan te pakken.’*

De raad wees eerder op de huidige moeilijkheden in het proces om de regionale vervoersplannen af te stemmen op de ruimtelijke beleidsplannen op het niveau van de gemeentes, provincies en uiteindelijk het Vlaams Gewest.¹⁰

Het is tot slot onduidelijk of – naast de beoogde regiowerking en geïntegreerde gebiedswerking (zie verder punt 16) – ook andere vormen van ‘partnerschappen’ tussen de drie beleidsniveaus worden voorzien, zoals bepaald in de regelgeving inzake ruimtelijke beleidsplanning.

16. Afstemming en samenwerking tussen en met sectoren. De conceptnota (pag. 38) benadrukt terecht het belang van een geïntegreerde, sectoroverschrijdende aanpak: *‘Dit betekent: alle sectorale ruimtevragen tijdig en gezamenlijk op tafel leggen, vóór de ruimte wordt ingevuld. Enkel zo ontstaat een ruimtelijke ordening die werkt. Een integrale aanpak vraagt om een open dialoog tussen actoren.’*

De conceptnota verduidelijkt volgens de raad onvoldoende hoe deze aanpak met een open dialoog tussen actoren in de praktijk gerealiseerd zal worden. Daardoor blijft het ook onduidelijk hoe de samenhang tussen sectoren concreet bewaakt zal worden (zie ook verder punt 34).

De conceptnota zet in op geïntegreerde gebiedswerking. Zo stelt de conceptnota (pag. 17): *‘Geïntegreerde gebiedswerking (gebiedsontwikkeling en regiowerking) zorgt voor kennisdeling. In gebieden waar de uitdagingen groot en meervoudig zijn, meerdere Vlaamse investeringen samenkomen en waar een geïntegreerde aanpak nodig is, zetten we in op een geïntegreerde gebiedsontwikkeling. Vlaanderen kan hier (tijdelijk) mee de leidende en sturende rol opnemen vanuit een vastgelegde agenda. In deze gebieden voeren we met de geplande investeringen als hefboom het ruimtelijk – en bij uitbreiding het volledige omgevingsbeleid – uit door samen te werken met andere overheden en partners.’*

De raad erkent de meerwaarde van een gebiedsgerichte, projectmatige en geïntegreerde aanpak om ruimtevragen van verschillende sectoren op diverse beleidsniveaus beter op elkaar af te stemmen, met het oog op meer ruimtelijke kwaliteit en een win-win voor alle betrokken sectoren. Tegelijk blijft de conceptnota vaag over het format en de concrete aanpak van deze geïntegreerde gebiedswerking. Dit roept vragen op over de gewenste invulling ervan.

17. Interne afstemming en samenwerking binnen de Vlaamse overheid. De raad vraagt ook aandacht voor samenwerking en afstemming binnen de Vlaamse diensten en departementen zelf.

In zijn advies over de beleidsnota Omgeving 2024-2029 benadrukt SARO in die zin onder andere dat een effectieve koppeling tussen het Vlaams ruimtelijk beleid en het Vlaams Woonbeleid essentieel is om de ambities inzake betaalbaar en duurzaam wonen te realiseren. Eerder wees de raad al op een mismatch tussen het woonbeleid en ruimtelijke planning, met name de discrepantie tussen de Vlaamse Codex Wonen en het ruimtelijk beleid, in bijzonder bij de selectie en toewijzing van woningbouw- en woningvernieuwingsgebieden.¹¹

¹⁰ <https://sarovlaanderen.be/advies-beleidsnota-omgeving-2024-2029>

¹¹ <https://sarovlaanderen.be/advies-vlaams-woonbeleidsplan>

De raad wijst in dat verband ook op de recente vaststelling en verdeling van het nieuw Bindend Sociaal Objectief (BSO) voor de periode 2026-2042, dat op Vlaams niveau is bepaald en vervolgens verspreid over de gemeenten, op basis van sociaal-demografische indicatoren en zonder afweging op basis van ruimtelijke draagkracht, ligging, ontwikkelbaarheid of potentieel binnen bestaand ruimtebeslag.¹²

De raad benadrukt tot slot het belang van afstemming tussen de verschillende Vlaamse beleidsplannen.

18. Europese en internationale afstemming en samenwerking. De raad wijst op het toenemend belang van EU-beleid op het Vlaams Ruimtelijk beleid, onder andere in het kader van het Zero Pollution Action Plan, LULUCF (Land Use and Land Use Change and Forestry), de EU-natuurherstelwet en andere relevante regelgeving. Hierdoor wint ook de samenwerking op Europees en internationaal niveau in toenemende mate aan belang.¹³

De raad onderschrijft de noodzaak om het BRV maximaal in lijn te brengen met de Europese beleidskaders, rekening houdend met de dense, sterk verstedelijkte context van Vlaanderen. Hoewel de conceptnota op meerdere plaatsen (pag. 3, 15, 27-28, 37, 49 en 50-51) verwijst naar Europese doelstellingen en regelgeving, blijft het onduidelijk in hoeverre alle relevante Europese regelgeving reeds is meegenomen in de opmaak van de conceptnota. Tegelijkertijd wijst de raad erop dat het Europees beleid geen statisch gegeven is en sterk kan wijzigen. Het is van belang om deze Europese beleidsevoluties goed in beeld te brengen, en om ze tijdig door te vertalen naar een ruimtelijke doorwerking. De raad vraagt hiervoor expliciet aandacht bij de verdere opmaak van het BRV.

Verder wijst de raad op het belang van grensoverschrijdende samenwerking met het oog op de realisatie van het ruimtelijk beleid. Het is in die zin positief dat de conceptnota (pag. 11) erkent dat Vlaanderen geen eiland is en dat grensoverschrijdende samenwerkingen met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Waals Gewest, de federale overheid, onze buurlanden en internationale overheden van fundamenteel belang zijn.

VII. INHOUDELIJKE BEMERKINGEN

VII.I. MAATSCHAPPELIJK-RUIMTELIJKE UITDAGINGEN

19. Samenspel 'visie-plannen-vergunnen-handhaven'. De raad onderschrijft de vier grote maatschappelijke uitdagingen waar Vlaanderen vandaag voor staat en die in de conceptnota naar voren geschoven worden.¹⁴ SARO erkent dat deze opgaves niet louter ruimtelijk van aard zijn, maar dat een doordachte organisatie en inrichting van de ruimte essentieel is om eraan bij te dragen. Het BRV moet die ruimtelijke bijdrage mogelijk maken.

De conceptnota (pag. 8) stelt hierover: *'Daar kunnen we met een sterke visie – goed plannen – doordacht vergunning – gericht handhaven zeker in slagen.'*

De raad vindt het positief dat de conceptnota hiermee teruggrijpt naar de essentie van ruimtelijke ordening. In zijn advies over de beleidsnota Omgeving 2024-2029 benadrukte de raad het belang

¹²<https://themis.vlaanderen.be/files/f2daddf0-8fc3-11f0-9b44-3797f8128cc9/download?name=VR%202025%201209%20MED.0340-1%20Conceptnota%20BSO%20-%20concept%20QUINQUIES.pdf&content-disposition=inline>

¹³ Zie ook SARO-advies over de beleidsnota Omgeving 2024-2029

¹⁴ 1. het blijven waarborgen van een hoge leefkwaliteit, 2. het blijven waarborgen van welvaart, 3. het beschermen en versterken van het natuurlijk kapitaal, en 4. het toekomstbestendig maken van Vlaanderen.

van ruimtelijke planologie als essentieel onderdeel van het omgevingsbeleid.

Een goed samenspel tussen 'visie-plannen-vergunnen-handhaven' vormt volgens de raad een belangrijke voorwaarde om vanuit het ruimtelijk beleid effectief bij te dragen aan de maatschappelijke uitdagingen.

Terwijl er al een geïntegreerde omgevingsvergunning werd ingevoerd die gebaseerd is op zowel de VCRO, DABM, regelgeving op de handelsvestigingen als op direct doorwerkende Europese verordeningen, is er nog geen geïntegreerde visieontwikkeling die rekening houdt met alle regelgeving die een impact kan/zal hebben op het vergunningenproces. De mogelijke conflicten of onduidelijkheden die eventueel kunnen ontstaan door gebrek aan afstemming tijdens de visievorming dienen mee geanalyseerd te worden in de totstandkoming van het definitief BRV, voorzien eind 2026.'

Aanvullend vraagt de raad aandacht voor de noodzaak van een herstelbeleid waar nodig.

20. Conflicterende ruimteclaims. De raad merkt op dat de vele maatschappelijke ruimtevragen in Vlaanderen niet altijd onderling verenigbaar zijn. De conceptnota (pag. 15) benadrukt in dat verband terecht dat het ruimtebeslag in Vlaanderen een eenduidig ruimtelijk antwoord op de maatschappelijke opgaves bemoeilijkt.

De raad wijst op de kerntaak van het ruimtelijk beleid, die erin ligt om deze vaak uiteenlopende ruimteclaims op een evenwichtige manier met elkaar te verzoenen. Volgens de raad mag deze fundamentele uitdaging explicieter benoemd worden in de conceptnota. De raad verwijst in dat kader ook naar zijn eerdere bemerkingen onder deel V.

21. Dynamisch en adaptief beleid. De raad onderstreept daarnaast het belang van een ruimtelijk beleid dat tijdig en adequaat anticipeert op zowel huidige als toekomstige ruimtevragen en ruimtelijke opgaves. De conceptnota (pag. 4) stelt in dat verband: *'We bereiden ons voor op de klimaatverandering, de vergrijzing, verschuivingen in onze vrijetijdsbesteding en andere dynamieken die de toekomst bepalen door een ambitieus, dynamisch en adaptief beleid te voeren.'*

De raad onderschrijft deze benadering: een dynamisch en adaptief BRV moet toelaten om het beleid bij te sturen in functie van nieuwe inzichten en maatschappelijke veranderingen. In hun gezamenlijk advies over het Groenboek Ruimte stelden de strategische adviesraden eerder al: *'De raden wijzen op het belang van een cyclisch proces. Bijsturen van het beleidsplan ruimte in functie van nieuwe inzichten en uitdagingen wordt mogelijk. Door te werken met een cyclisch verhaal kan ook gemakkelijker omgegaan worden met onzekerheden en nieuwe ontwikkelingen en uitdagingen. Het planproces stopt niet bij het afleveren van dit product. Het uitwerken van een duurzaam planproces is even belangrijk als het afleveren van een volwaardig plan.'*

De raad wijst in die zin ook op opkomende ruimtelijke opgaves, zoals circulaire economie, mobiliteits- en energietransities, en andere maatschappelijke evoluties. Deze ontwikkelingen zullen onvermijdelijk een impact hebben op het ruimtegebruik en moeten daarom proactief en structureel geïntegreerd worden in het ruimtelijk beleid.

Tot slot benadrukt de raad dat een dynamisch en adaptief beleid niet alleen veronderstelt dat het beleid inspeelt op externe veranderingen, maar ook dat het kritisch reflecteert op de eigen ruimtelijke impact.

VII.II. TRANSFORMATIEOPGAVES

22. Transformatieopgaves. De conceptnota (pag. 19) stelt: *'Om bij te dragen aan de maatschappelijke opgaves vertrekt de ruimtelijke visie van de bouwshift. Dit is samen te vatten in drie ruimtelijke*

transformatieopgaves waaraan we zes ontwikkelingsprincipes koppelen. De drie ruimtelijke transformatieopgaves zijn: 1. het transformeren van het bestaande ruimtebeslag, 2. het doen dalen van het bijkomend ruimtebeslag tot 0 hectare per dag tegen 2040, en 3. het transformeren naar een robuuste open ruimte.

De raad kan deze transformatieopgaves principieel ondersteunen, hoewel deze nog verdere invulling behoeven. Het reduceren tot 0 hectare per dag dient een evenwichtige afname te waarborgen van het bijkomend ruimtebeslag en de gerealiseerde verdichting. Er wordt voorgesteld om een driejaarlijkse monitoring te doen van zowel de afname van het ruimtebeslag als de realisatie van de noodzakelijke bijkomende verdichting.

23. Relatie met de Strategische doelstellingen SV 2018. De raad stelt vast dat de drie transformatieopgaves nauw aansluiten bij de strategische doelstellingen uit de Strategische Visie van het BRV, doch dat de strategische doelstellingen niet integraal zijn overgenomen in de conceptnota.¹⁵ De raad vraagt te verduidelijken hoe de transformatieopgaves in de conceptnota BRV zich inhoudelijk en beleidsmatig verhouden tot de strategische doelstellingen uit de Strategische Visie van het BRV.

De raad wijst onder andere naar de onthardingsdoelstelling in de conceptnota. Deze werd afgezwakt ten opzichte van de Strategische Visie van het BRV. Zo stelt de conceptnota (pag. 22) dat de verhardingsgraad van het ruimtebeslag ten laatste tegen 2050 opnieuw op het niveau van 2015 moet zijn. Binnen het zonevreedend ruimtebeslag in de bestemmingen landbouw, natuur en bos is de ambitie om de verharding met minstens 20% terug te dringen ten opzichte van 2015. In de Strategische Visie van het BRV werd vooropgesteld dat de verhardingsgraad binnen de bestemmingen gedomineerd door ruimtebeslag tegen 2050 minstens gestabiliseerd en bij voorkeur teruggedrongen moest worden. Binnen de bestemmingen landbouw, natuur en bos moest de verhardingsgraad tegen 2050 met minstens 20% teruggedrongen worden ten opzichte van 2015. De verharding mocht na 2050 ook niet meer toenemen.

De raad stelt ook vast dat de tussentijdse doelstellingen inzake ontharding en ruimtebeslag uit de Strategische Visie van het BRV niet hernomen zijn in de conceptnota. De conceptnota (pag. 22) vermeldt enkel dat bij de verdere uitwerking van de beleidskaders onderzocht zal worden welke operationele (tussentijdse) doelen met betrekking tot verharding bepaald kunnen worden. Daarnaast stelt de conceptnota (pag. 26) dat na analyse van de nieuwste cijfers uit de monitoring landgebruik voor de periode 2022-2025 bekeken zal worden of een tussentijdse doelstelling voor ruimtebeslag zinvol/nuttig zou zijn.

Wat betreft de Europese beleidsdoelstelling “no net land take” in Vlaanderen merkt de raad op dat er binnen de SARO twee zienswijzen zijn.

Enerzijds stellen sommige leden zich vragen bij de vertaling van de Europese beleidsdoelstelling “no net land take” in Vlaanderen. Ze merken op dat de Europese Unie de deadline 2050 hanteert om netto nul ruimtebeslag te bereiken, terwijl Vlaanderen dit wil bereiken tegen 2040 om, vervolgens, de verhardingsgraad van het ruimtebeslag opnieuw te laten dalen tot het niveau van 2015. Deze leden wensen bij de bouwshift goldplating te vermijden en het fair level playing field te vrijwaren en vragen naar een één-op-één doorvertaling van de principes van no net land take in Vlaanderen.

Anderzijds pleiten andere leden ervoor om de planhorizon (2040) niet in vraag te stellen, maar

¹⁵ Strategische doelstellingen uit de Strategische Visie van het BRV: 1. Verminderen van het bijkomend ruimtebeslag; 2. Europees stedelijk-economische ruimte en energienetwerken; 3. Palet van leefomgevingen; 4. Wonen en werken nabij huidige en toekomstige collectieve vervoersknopen en voorzieningen; 5. Robuuste open ruimte; en 6. Netwerk van groenblauwe aders

om tussentijdse doelen te formuleren zodat de overheid snel kan bijsturen. Deze leden wijzen erop dat Vlaanderen met 32,4% ruimtebeslag en 15,7 % verharding veruit de slechtste leerling van de klas is in Europa. Bovendien zet de versterking zich aan een razend tempo verder (laatste cijfer: 10 ha per dag in 2023). Dit hypothekeert volgens deze leden tal van maatschappelijke doelen: van openbaar vervoer tot klimaatadaptatie. Ook onze economie en het vergunningenbeleid zijn volgens hen slachtoffer: door de versnipperde bebouwing is er haast nergens nog plek te vinden voor een leidingstraat of een windturbine. Deze leden vinden dat in vergelijking tot andere Europese landen de Vlaamse bouwshift urgenter is dan ooit: idealiter treedt de bouwshift vandaag al in werking.

De raad merkt op dat het debat hierover verder gevoerd zal moeten worden.

24. Ruimtelijke diversiteit. De raad merkt op dat de transformatieopgaves bijna exclusief generiek (voor heel Vlaanderen, voor alle (goed gelegen) woongebieden) worden geformuleerd. Hierdoor blijft de conceptnota nog zeer abstract en is het moeilijk om een duidelijk beeld te krijgen naar welk Vlaanderen we ruimtelijk toewerken.

De raad merkt op dat het op dit moment voor de realisatie van het plan bijvoorbeeld om het even is waar de 450.000 extra wooneenheden gerealiseerd zouden worden: in één kern of verspreid over stedelijke en landelijke kernen. Net zo kan het weghalen van verharding meer betekenen op een plek met een overstromingsgevoelige problematiek, dan op een plek die waterinfiltratie toelaat. Ook is het beperken van zonevreemde functies iets anders in een zone met een actievere landbouweconomie dan in een grotendeels stedelijk gebied.

De raad vraagt aandacht voor de sterke ruimtelijke diversiteit in Vlaanderen en haar verschillende ruimtevragen.

25. Landgebruik en ruimtebeslag. De conceptnota (pag. 19) stelt dat het ruimtelijk beleid vooral wil wegen op het gebruik van onze ruimte en de inrichting op het terrein, en kiest daarom bewust voor het concept 'landgebruik' als uitgangspunt.

De raad erkent dat er vaak een grote kloof zit tussen de juridische bestemming van gronden en het feitelijk gebruik ervan. Het is in die zin positief dat de conceptnota een sterke focus legt op 'landgebruik'. De raad vindt ook het goed dat de conceptnota (pag. 54, 59, 60) aandacht heeft voor de verdere afstemming tussen 'landgebruik' en 'planologische bestemming'.

De raad dringt er op aan om geen afstand te doen van de methodiek van de ruimteboekhouding met inbegrip van de monitoring van de planologische oppervlakte doelstellingen maar om deze te verankeren in de strategische visie van het BRV. Anderzijds ondersteunt de raad de inzet op landgebruiksmonitoring, als aanvulling op de ruimteboekhouding, waarbij dient te worden nagegaan of het feitelijk ruimtegebruik al dan niet in overeenstemming is met de planologische bestemming. Tenslotte dringt de raad er op aan dat de Vlaamse overheid als sluitstuk een actief beleid zou voeren om de mismatch tussen het feitelijk ruimtegebruik en de planologische bestemming terug te dringen. De manier waarop met feitelijk ruimtegebruik en planologische bestemming wordt omgegaan in multifunctionele bestemmingszones moet verder uitgeklaard worden.

Wat betreft het begrip 'ruimtebeslag' herneemt de conceptnota de definitie 'Ruimtebeslag' zoals opgenomen in de Strategische Visie van het BRV (2018). De raad verwijst naar zijn eerdere opmerkingen onder punt 18 over het belang van afstemming van het BRV met Europese beleidskaders. De raad vraagt in die zin aandacht voor de gedegen afstemming van de doelstellingen van het BRV en die van de Europese Natuurherstelverordening.

26. Haalbare en betaalbare transitie. De raad merkt op dat de conceptnota geen financieel kader

bevat en de vooropgestelde transformatieopgaves niet financieel onderbouwt. Dit is volgens de raad problematisch, gelet op de ambitieuze transformatieopgaves. Bovendien moet het BRV een stevige basis vormen voor het inzetten van (toekomstig) instrumentarium en middelen.¹⁶

De raad verwijst in het bijzonder naar de transformatieopgave om het bijkomend ruimtebeslag tegen 2040 te doen dalen tot 0 ha per dag. Hiertoe zal slecht gelegen overaanbod aan harde bestemmingen met een hoog risico op ontwikkeling en een hoge bodem en/of ecologische en/of openruimtewaarde, een herbestemming moeten krijgen volgens een realistisch pad en in functie van de te halen openruimtedoelstellingen. Daarbij dient de oppervlakte aan bestemmingscategorieën die vallen onder de harde bestemmingen af te nemen in functie van de bestemmingscategorieën die vallen onder de openruimte bestemmingen.¹⁷ Concreet gaat het over 30.000 ha aan harde bestemmingen die ter versterking van de open ruimte herbestemd zal worden naar natuur, bos of agrarisch gebied.

In hun advies van 14 maart 2018 over het voorontwerp Instrumentendecreet benadrukten de strategische adviesraden SARO, Minaraad, SALV en SERV dat het welslagen van de ambitie inzake het terugdringen van het bestaande ruimtebeslag afhankelijk is van het voorzien van een sluitend vergoedingen- en compensatiemechanisme.¹⁸ De raden merkten in hun advies evenwel op dat de financiële becijfering van het Instrumentendecreet ontbrak. De raden meenden nochtans dat de hervorming van de planschaderegeling tot een gevoelige meerwaarde kon leiden. Tevens was het onduidelijk in hoeverre een meeruitgave ten gevolge van de planschaderegeling zou opgevangen kunnen worden door eventuele meerontvangsten van de gewijzigde planbatenregeling. In het advies van 17 januari 2024 over het ontwerp van uitvoeringsbesluiten van het Instrumentendecreet stelde SARO vast dat ook deze geen verdere verduidelijking brachten.¹⁹

De raad verwijst naar het eindrapport van de Taskforce Bouwshift (pag. 20) waarin de planschadekost voor het herbestemmen van 30.000 ha slecht gelegen bouwgrond tussen de 6,8 miljard en 31,5 miljard euro wordt geraamd.

Gelet op het ontbreken van een tijdspad en budgettair kader, blijven veel vragen bestaan over de financiering van de voorgestelde beleidsopties en over de slaagkans van het BRV als geheel. De raad benadrukt dat een robuust, transparant en operationeel financieel kader essentieel is voor een geloofwaardige en uitvoerbare ruimtelijke transitie.

VII.III. RUIMTELIJK KOMPAS

27. Ruimtelijk kompas als toetsingskader. De conceptnota (pag. 29) schuift een ‘ruimtelijk kompas’ naar voor als toetsingskader voor het ruimtelijk handelen. De conceptnota (pag. 29) vermeldt: *‘Dit bestaat uit zes ruimtelijke ontwikkelingsprincipes en moet ervoor zorgen dat we de juiste ruimtelijke keuzes maken.’* Het betreft volgende ontwikkelingsprincipes: 1. Zorgvuldig ruimtegebruik; 2. (Potentiële) knooppuntwaarde en voorzieningenniveau zijn sturend; 3. Verweven wat kan, scheiden wat moet; 4. Het fysisch systeem is sturend; 5. Kwaliteitssprong; en 6. Geïntegreerde aanpak over sectoren heen.

De raad kan deze zes ruimtelijke ontwikkelingsprincipes principieel ondersteunen. SARO maakt zich wel de bedenking of deze voldoende houvast bieden om in de praktijk de juiste ruimtelijke keuzes te maken, in het licht van de belangrijke ruimtelijke transformatieopgaves en het gewenste

¹⁶ Conceptnota, pag. 6

¹⁷ Conceptnota, pag. 40

¹⁸ <https://sarovlaanderen.be/advies-instrumentendecreet>

¹⁹ <https://sarovlaanderen.be/advies-uitvoeringsbesluiten-instrumentendecreet>

ruimtelijk beleid. De conceptnota (pag. 29) vermeldt louter dat de zes ruimtelijke ontwikkelingsprincipes steeds 'samen' bekeken moeten worden. Sommige leden van de SARO hebben ernstige bedenkingen bij de doorwerking van de zes ruimtelijke ontwikkelingsprincipes in het vergunningenbeleid, hetgeen volgens hen kan leiden tot bijkomende rechtsonduidelijkheid en -onzekerheid.

De raad verwacht van het BRV dat het duidelijkheid schept, en beleidskeuzes durft maken. Er is duidelijkheid nodig over wat nu eigenlijk de gewenste ruimtelijke toestand is. Wat gebeurt er bijvoorbeeld als de doelstellingen rond water of biodiversiteit botsen met die voor een intensievere landbouw of kernversterking? Zoals eerder vermeld vindt de raad het belangrijk dat de conceptnota actuele en mogelijke conflicten tussen doelstellingen in eerste instantie benoemt. Dit vormt de basis om het te hebben over welke doelstellingen bij het aanpakken van conflicten centraal zullen staan, en wat wanneer en waar prioriteit krijgt.

Daarnaast benadrukt de raad het belang van regelgeving die de transformatieopgaves maximaal ondersteunt. SARO verwacht een beleid dat binnen het ruimtebeslag aangeeft 'wat mogelijk is', en dat kwalitatieve verdichting, verweving en ruimtelijk rendement ondersteunt en beloont.

28. Doorwerking in vergunningenbeleid. De conceptnota (pag. 29) stelt: *'De drie ruimtelijke transformatieopgaves en het ruimtelijk kompas met de zes ruimtelijke ontwikkelingsprincipes werken door in de motivering van overheidsbeslissingen bij toepassing van de verschillende instrumenten.'* Verder verduidelijkt de conceptnota (pag. 29): *'Hoewel een ruimtelijk beleidsplan, en dus ook het BRV, niet rechtstreeks doorwerkt richting omgevingsvergunningen, kunnen de principes uit het BRV toch mee bepalend zijn. Enerzijds indirect, door op basis van de uitgezette visie de regelgeving aan te passen of stedenbouwkundige voorschriften te wijzigen, maar ook direct door bij de beoordeling van de stedenbouwkundige aspecten van omgevingsvergunningaanvragen rekening te houden met de beleidsmatig gewenste ontwikkelingen. Hierdoor kunnen de ruimtelijke ontwikkelingsprincipes meegenomen worden in de motivering van de beslissing en in de beoordeling van de opportuniteit van de vergunningaanvragen waarover Vlaanderen, provincies en gemeenten moeten beslissen. Bovendien stelt de VCRO dat vergunningaanvragen ingediend door de Vlaamse overheid, niet mogen afwijken van (de beleidskaders van) het BRV.'*

De raad benadrukt dat de doelstellingen en ruimtelijke principes van het BRV op een zorgvuldige, consequente en evenwichtige wijze moeten doorwerken in de vergunningverlening binnen de context van de VCRO, en dit met het oog op duidelijkheid, voorspelbaarheid en rechtszekerheid.

SARO merkt hierbij op dat er momenteel nog onduidelijkheid bestaat over de status van de conceptnota en de wijze waarop deze zich verhoudt tot de Strategisch Visie van het BRV (2018), die de afgelopen jaren als BGO werd gehanteerd.

29. Hefboomplekken. De conceptnota (pag. 16) stelt: *'Bijkomende ruimtevragen vangen we bij voorkeur op zonder het ruimtebeslag te laten toenemen. Niet alleen om de open ruimte te vrijwaren, maar ook om voldoende te kunnen profiteren van de voordelen die "ontwikkelen op goede locaties" (en dit zijn locaties die vaak reeds ontwikkeld zijn) met zich meebrengt.'*

De raad verwijst in die zin naar de beleidsnota Omgeving 2024-2029 (pag. 22) die stelt: *'Naast aandacht voor hefboomplekken, als strategische locaties voor het realiseren van de bouwshift, gaat met de convenant ook aandacht naar wijktransformaties.'* De BBT omgeving 2025 (pag. 24) verduidelijkt: *'In het voorjaar van 2025 zal de eerste atlas van de hefboomplekken opgeleverd worden, deze moet op termijn publiek-private samenwerking en onderhandeling activeren (...) Het finale doel is om met de partners te komen tot een methodiek die transponeerbaar is om zo de bouwshift structureel te faciliteren.'*

De raad merkt op dat de conceptnota nergens verwijst naar ‘hefboomplekken’ en evenmin naar de aangekondigde atlas die in het voorjaar 2025 zou opgeleverd worden om de bouwshift structureel te faciliteren. De raad vraagt hierover verduidelijking.

30. Instrumentarium: het bouwshiftconvenant. De beleidsnota Omgeving 2024-2029 (pag. 22) stelt het bouwshiftconvenant voor als nieuw instrument ter ondersteuning van een kwalitatieve bouwshift: *‘We experimenteren met de bouwshift als hefboom en bevorderen een resultaatgerichte procesvoering door het lanceren van het bouwshiftconvenant, naar analogie met het brownfieldconvenant.’*

De raad stelt vast de conceptnota (pag. 42) het bouwshiftconvenant wel kort vermeldt, maar er geen informatie erover geeft. In zijn advies over de beleidsnota Omgeving 2024-2029 erkent SARO de meerwaarde van het ‘brownfieldconvenant’, in bijzonder de vlotte doorlooptijd van projecten door het inrichten van één centraal aanspreekpunt bij de overheid. De raad is van mening dat het bouwshiftconvenant, naar analogie, waardevol kan zijn voor het realiseren van de bouwshift (bv. door kwalitatieve verdichting in stedelijke en randstedelijke gebieden) en het bevorderen van multidimensionale samenwerkingen tussen overheden, private actoren en burgers.

31. Monitoring. De conceptnota (pag. 19) beoogt een ‘landgebruiksmonitoring’ die regelmatig de ontwikkeling van realisaties evalueert en waar nodig het operationeel beleid bijstuurt.

De raad vindt het positief dat het landgebruik sterker gemonitord zal worden. Dit is ook logisch, gelet op het feit dat het concept ‘landgebruik’ in de conceptnota als uitgangspunt wordt genomen (zie punt 25). Dit zal toelaten om op een geïnformeerde manier te werken aan de vooropgestelde transformatieopgaves.

De vraag stelt zich wel de vraag of de landgebruikskaart hiervoor het geknipte of het enige instrument is. Uit de conceptnota blijkt immers dat het bijvoorbeeld geen evidentie is om ‘landbouw’ of ‘natuur’ te gaan definiëren volgens de landgebruikskaart. Ook in het geval van ‘verweven functies’ is het moeilijk te bepalen welke functies welk landgebruik weerspiegelen. Desgevallend dient ook naar andere instrumenten (vb. verzamelaanvraag) te worden gekeken om het landgebruik te definiëren en vervolgens ook te monitoren.

Het lijkt de raad nuttig om binnen bepaalde sectoren/bestemmingen te kunnen monitoren op oneigenlijk gebruik. Dit vereist fijnmazige informatie, die goed is afgestemd op de concrete functies binnen een bestemming. Denk bijvoorbeeld aan autodealers gericht op B2C of nuts- en gemeenschapsvoorzieningen in industriegebied, die telkens ook oneigenlijk gebruik uitmaken.

De conceptnota (pag. 19) verduidelijkt dat de ‘landgebruiksmonitoring’ een aanvulling vormt op de ruimteboekhouding, waarbij de bestemmingswijzigingen worden opgevolgd. De raad merkt op dat de ruimteboekhouding het monitoringssysteem was voor de ruimtebalans uit het bindend gedeelte van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. De raad vraagt te verduidelijken hoe deze ruimteboekhouding verder gemonitord zal worden.

VII.IV BELEIDSKADERS

32. Keuze thematische beleidskaders. Het BRV zal bestaan uit een strategische visie (lange termijn) en één of meer beleidskaders (middellange en korte termijn). De beleidskaders zullen operationele doelstellingen en een actieprogramma omvatten.²⁰ De conceptnota geeft een inkijk

²⁰ Conceptnota, pag. 7: *‘De uiteindelijke beleidskaders zullen operationele doelstellingen en een actieprogramma omvatten, waarbij ook opgenomen wordt welke rol Vlaanderen daarin zal opnemen en welke samenwerkingen er aangegaan worden*

in zes thematische beleidskaders waarvoor nu een traject opgestart wordt.²¹

De raad merkt op dat de conceptnota de keuze voor deze zes thematische beleidskaders met een uitgesproken sectorale insteek onvoldoende motiveert.

In de tekst (pag. 7 en 14) wordt enkel aangegeven dat deze beleidskaders focussen op en de strategie duiden voor urgente maatschappelijke ruimtelijke opgaves. Daarnaast vermeldt de conceptnota (pag. 39) dat ze de samenhang met sectorale beleidsplannen versterken doordat ze het ruimtelijk kader ervoor zullen bepalen. De raad vraagt de keuze voor deze zes thematische beleidskaders beter te onderbouwen.

De raad verwijst naar de drie geïntegreerde transformatieopgaves. Het is onduidelijk hoe thema's en acties die gericht zijn op een verbinding over sectorgrenzen heen -- bijvoorbeeld verweving, openruimtebeleid als samengaan van natuur en landbouw, energielandschappen -- aan bod zullen komen.

De raad merkt daarnaast op dat enkele belangrijke sectoren, zoals mobiliteit, in de huidige set van beleidskaders onvoldoende of zelfs niet aan bod komen.

33. Verankering in de transformatieopgaves. Volgens de logica van beleidsplanning wordt de strategische visie vertaald in één of meerdere operationele beleidskaders. Elk beleidskader moet met andere woorden een soort 'kapstok' hebben in de strategische doelstellingen, i.e. een doelstelling waar het beleidskader concreet aan bijdraagt.

De raad stelt vast dat niet alle zes de thematische beleidskaders momenteel voldoende 'kapstok' vinden in één van de ruimtelijke transformatieopgaves. In bijzonder het beleidskader 'ruimte voor energie' is nog onvoldoende ingebed in één of meerdere van de ruimtelijke transformatieopgaves. De raad acht het wenselijk om in de strategische doelstellingen een kapstok voor energie te voorzien, zodat het beleidskader logisch en onderbouwd kan aansluiten bij de langetermijnvisie van het BRV.

34. Samenhang bewaken. De raad benadrukt het belang van onderlinge samenhang tussen de beleidskaders en het belang om deze samenhang te bewaken, zeker gezien hun thematische en sectorale insteek.

De conceptnota (pag. 13) vermeldt: *'Vlaanderen zal waken over de samenhang tussen de beleidskaders'*. De conceptnota verduidelijkt evenwel niet op welke manier Vlaanderen dit zal doen. De raad acht het noodzakelijk om hier in de conceptnota een duidelijk antwoord op te bieden. De raad verwijst naar zijn eerdere bemerkingen dienaangaande onder deel V en VI.

met de lokale besturen (provincies, steden en gemeenten), regio's, ondernemers, middenveld, burgers enz. Binnen de beleidskaders wordt ook verduidelijkt via welke (nieuwe) instrumenten het ruimtelijk beleid geconcretiseerd wordt.'

²¹ 1. Ruimte voor wonen, 2. Ruimte voor economie, 3. Ruimte voor biodiversiteit, 4. Ruimte voor water, 5. Ruimte voor energie, en 6. Ruimte voor voedselproductie.